

Duurzame overheidsopdracht fiche:

Product/dienst:

Papierproducten

Datum: ~~November 2010~~ Februari 2012 (Harmonisatie met GPP toolkit)

Versie: gevalideerd door de stakeholders

Overleg met sectorvertegenwoordigers en NGO's:
december 2009; 25 mei 2010; 9 november 2010

Toepassingsgebied:

Onderstaande criteria gelden voor

- **kopieerpapier en grafisch papier.** Dit omvat onbedrukt schrijfpapier, drukpapier en kopieerpapier (tot 170 g/m²), verkocht in vellen of op rollen;
- **schriften en zakboekjes;**
- vellen of rollen **papier voor persoonlijke hygiëne**, het absorberen van vloeistoffen en/of het schoonmaken van vuile oppervlakken, zoals papieren handdoekjes, toiletpapier, schoonmaakpapier, dekpapier, papieren zakdoekjes, gezichtstissues, keukenpapier,... Gelamineerde papierproducten en vochtige doekjes maken geen deel uit van de productgroep;
- **druk- en publicatiepapier.** Voorbeelden zijn papier voor kranten, magazines, supplementen, catalogi en prospectussen;
- uit een vel papier of karton gevouwen **enveloppen** met klep. Ze gelden ook voor vensterenveloppen en het materiaal van het venstergedeelte mag een ander materiaal dan houtvezel zijn. Deze productgroep omvat ook gecapitonneerde enveloppen, op voorwaarde dat zowel de capitonnering als de wanden van de enveloppen van nieuw papier of kringlooppapier gemaakt zijn;
- **etiketten;**
- **kringloopkarton** van ongeveer 150 g/m en meer. Dit omvat ponskaarten, indexkarton, briefkaartkarton, mapkarton, briefmapkarton, ticketkarton, fantasiekarton en ander karton voor kantoor- en administratieve doeleinden. Deze criteria gelden ook voor producten die gemaakt zijn van kringloopkarton, zoals de productlijn mappen, dossiers en registers. Kartonproducten voor eenmalige verpakkingen (verpakkingsmateriaal) maken geen deel uit van deze productgroep.

Deze fiche is te raadplegen op:

<http://www.gidsvoorduurzameaankopen.be/?q=nl/node/34&cid=30>

Ecolabels voor de volgende productgroepen zijn beschikbaar:

		Kopieer en grafisch papier	Schriften en zakboekjes	Tissue of hygiënisch papier	Publicatiepapier	Enveloppen	Etiketten	Karton	(Vetvrij papier)
Blauwe Engel		X	X	X	X	X	X	X	
Europees Ecolabel		X		X					
FSC		X	X	X	X	X	X	X	
PEFC		X	X	X	X	X	X	X	
Nordic Swan		X		X		X			X
Österreichisches Umweltzeichen		X	X	X					
NF Environnement			X						

Tabel 1: Ecolabels m.b.t. verschillende papierproducten

1) Voorwerp van opdracht

Levering van milieuvriendelijk papier (verder te specificeren op basis van het hoger vermelde toepassingsgebied)

1.1. Voorwerp van opdracht in de context van het beleid van de organisatie

“<.....> (naam van de openbare overheid) hecht belang aan de milieuzorg en de sociale aspecten. Dit wordt verklaard in haar <strategisch beleid>, <missie>, <aankoopbeleid>, ...”

1.2. Voorbehouden opdrachten ?

Het gaat hier over een categorie opdrachten die apart worden behandeld in artikel 19 van Richtlijn 2004/18/EG. Dit artikel maakt het de lidstaten mogelijk de deelneming aan een procedure voor de gunning van overheidsopdrachten “voor te behouden”: het betreft opdrachten toevertrouwd aan beschermde werkplaatsen of toegekend in het kader van programma's voor beschermde arbeid voorbehouden aan personen met een handicap die geen beroepsactiviteit in normale omstandigheden kunnen uitoefenen.

Paragraaf 2 van artikel 18Bis van de wet van 24 december 1993 heeft reeds een stap in die richting gedaan door, beneden de Europese drempels, een gelijksoortige aanpak mogelijk te maken. In die zin kunnen overheidsopdrachten voorbehouden worden aan beschutte werkplaatsen of sociale inschakelingsondernemingen.

In het kader van de wet op overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 15 juni 2006 kan in dit verband verwezen worden naar art. 22 en art. 65. (November 2010 is deze wet nog niet van kracht!)

1.3. Sociale aspecten:

Inkopers kunnen rekening houden met sociale aspecten bij hun aankopen. Voor gedetailleerde informatie zie:

<http://www.gidsvoorduurzameaankopen.be/en/node/68>

2) Uitsluitingscriteria

De niet-naleving van de milieu- en sociale wetgeving, die het voorwerp is geweest van een definitief vonnis of een beslissing met een gelijkwaardig effect, kan beschouwd worden als een overtreding met betrekking tot het professionele gedrag van de betrokken economische operator, of een ernstig vergrijp dat het mogelijk maakt de betrokken partij uit te sluiten van de mededinging voor het contract.

Ref.:

Art. 53 en 54 van Richtlijn 2004/17/EG en Art. 45 van Richtlijn 2004/18/EG

3) Technische capaciteit (niet exclusief)

criterium milieutechnische capaciteit: milieumanagement

In 2006 werkt 80 % van de Belgische papierproductiebedrijven onder een milieubeheersysteem: de bekende ISO 14001 en EMAS ¹. Deze certificatiesystemen brengen de onderneming in een dynamiek van permanente verbetering en globale bewustwording van het belang en haar invloed op het milieu.

Gezien dit marktaanbod (in België) kan het in bepaalde gevallen verantwoord zijn te vragen naar een milieuzorgsysteem bij procedures waarbij een voorafgaande selectie van kandidaten plaatsvindt. Hierbij dient benadrukt te worden dat bovenstaande cijfers betrekking hebben op papierproductiebedrijven en niet op verwerkers van papier en karton. Ze gelden ook niet voor groothandels of kleinhandels.

Voor cijfers m.b.t. milieuzorgsystemen in de sector van het drukwerk, gelieve de fiche 'drukwerk' te raadplegen op <http://www.gidsvoorduurzameaankopen.be/?q=nl/node/34&cid=30>

¹ Paper Chain Forum, Papier en Leefmilieu, een steeds duurzamere relatie, p. 13

4) Marktinformatie voor milieucriteria en behoefteanalyse

4.1. Marktaanbod gerecycleerde vezels en vezels van hout uit duurzaam beheerde bossen

In juni 2008 heeft de Belgische papierketen² zich geëngageerd op weg naar een duurzame ontwikkeling. Daartoe heeft de sector een milieucharter opgesteld waarin 6 verbintenissen voorkomen. In het kader van duurzame overheidsopdrachten zijn de volgende initiatieven in het bijzonder te vermelden:

“ (1) ...

(2) *[De Belgische papierketen] staat volledig achter de boscertificatensystemen en de controleketen die een duurzaam bosbeheer voor de ganse keten waarborgen. Zij wensen er zeker van te zijn dat de bossen effectief en op lange termijn op een duurzame manier worden beheerd en ontgonnen. Vandaag [anno 2008] zijn wereldwijd 300 miljoen hectaren gecertificeerd. Dit betekent momenteel 25 % van de productiebossen een keurmerk draagt. In België is ongeveer 40 % van de beboste oppervlakte PEFC of FSC gecertificeerd.*

(3) *De actoren van de papierketen blijven zich verder inspanssen om de inzamelgraad en de recyclage van oud papier in ons land te verhogen. In 2006 werd in België meer dan 2.285.000 ton oud papier ingezameld. De totale opgehaalde hoeveelheid werd in ons land of in het buitenland gerecycleerd en vertegenwoordigd ongeveer 60% van het schijnbaar verbruik van papier en karton in België. Het gebruik van oud papier ten opzichte van de productie is in ons land sterk toegenomen en bedraagt vandaag [anno 2008] 56%.*

(4) *[De Belgische papierketen] blijft zich verder inspanssen om via nieuwe technologische ontwikkelingen de grenzen van de productie van het gebruik van gerecycleerd papier permanent te verleggen. Verse vezels en gerecycleerde vezels zijn echter complementair en zullen altijd complementair blijven. Na enkele bewerkingen vermindert de kwaliteit van de vezels. Een voortdurende inbreng van verse vezels in de globale productiecycclus van papier is dus noodzakelijk.”³*

4.2. Marktinformatie m.b.t. bleking van papier

Met betrekking tot bleking van papierpulp wordt in bepaalde niet-Europese landen nog met chloorgas of elementair chloor gebleekt. In de Europese papierindustrie werd deze bleekmethode wegens haar nefaste effecten op het milieu volledig verlaten (productie van AOX). Ze kan vervangen worden door ECF (Elementary Chlorine Free) bleiking waarbij er in plaats van met chloorgas met chloorverbindingen, zoals chloordioxide wordt gewerkt. Daarnaast is er TCF (Total Chlorine Free) papier,

² Voor de leden van de Belgisch papierketen, zie <http://www.paperchainforum.org/>

³ Paper Chain Forum, Milieucharter, 2008

waarbij er gebleekt wordt met stoffen als waterstofperoxide, ozon of zuurstof die geen AOX uitstoten.

4.3. Behoefteanalyse door de aanbestedende dienst

Het gewicht van papier wordt uitgedrukt in gr/m². Hoe minder gram per m², hoe lichter het papier en hoe beter voor het milieu. Er moeten immers minder vezels gebruikt worden.⁴

Het is echter aangewezen dat een inkoper het specifiek gebruik van het papier voor ogen houdt. Bij een lager gramgewicht kan het papier een te grote doorschijnendheid (opaciteit) krijgen. Dit wil zeggen dat de andere zijde van het papier zal gaan doorschijnen wat problemen geeft bij recto-verso afdrukken. Laat het geëist gramgewicht van het papier daarom steeds afhangen van de gewenste drukkwaliteit.

Het gramgewicht is niet de enige factor die de opaciteit van het papier bepaalt. Gesatineerd papier is vaak doorzichtiger dan niet gesatineerd papier van hetzelfde gramgewicht. Ook gebruik van vul- en lijmstoffen, de keuze van de vezel (houthoudend, houtvrij, kringloop) en de maling spelen een rol. Recyclagepapier heeft het voordeel dat vaak ook bij lichtgewicht papier nog recto verso gewerkt kan worden, vanwege een hoge opaciteit.

Om zeker te zijn dat u papier verwerft dat ondoorzichtig genoeg is, kan u ook informatie over de opaciteit van het papier opnemen in uw technische vereisten. U kunt gegevens over het gewicht en de opaciteit van het papier terugvinden in de technische fiche van het papier, aangeleverd door de papierproducent.

[EU GPP toolkit 2012]: “De aanbestedende dienst kan kiezen voor een witheidsgraad van minder dan 90. Voor een witheidsgraad van meer dan 90 zou het papier moeten worden behandeld met optische bleekmiddelen. Een witheid van 60% volstaat voor alledaags kantoorgebruik, maar dat is een kwestie van voorkeur.”

4.4. Controle van de gevraagde technische informatie

Ecolabels (zie tabel 1) zijn een eerste mogelijkheid om de overeenkomst tussen het product en het gevraagde criterium te kunnen staven.

Elke aanbieder van papier kan ook de (milieu)technische gegevens opvragen bij de producent van het papier. Vraag bij voorkeur naar een formaat van rapportering volgens de afspraken van het Paper Profile (<http://www.paperprofile.com>). Op die

⁴ Volgens COBELPA zou lichter papier wel meer energie verbruiken

manier kunnen de gegevens van verschillende producenten op een uniforme manier met elkaar vergeleken worden.
Ook een technisch dossier kan gebruikt worden als bewijsmateriaal.

4.5. Inzameling van gebruikt papier

Het is van belang een kwaliteitsvolle selectieve inzameling van het gebruikt papier te voorzien binnen uw organisatie, en dit in het bijzonder voor grafisch-, copieer- en schrijfpapier. De beschikbaarheid van kwalitatief oud papier is namelijk een essentiële voorwaarde om de recyclage van papier in Europa mogelijk te maken. Deze selectieve inzameling is een aanvulling naast de aankoop van ecologisch papier zoals bepaald in deze gids.

5) Technische specificaties⁵

Inleidend criterium: Gewicht en opaciteit

Dit criterium is geen strikt milieucriterium en dient eerder als een kwaliteitsaspect gezien te worden. Toch kan er onder bepaalde omstandigheden een verband zijn met milieuaspecten zoals toegelicht onder punt 4.3.

Het criterium is vooral van belang voor print- en kopieerpapier, schriften en publicatiepapier. Tegenwoordig kan de markt voldoende hoge opaciteits-percentages aanbieden in combinatie met milieuvriendelijke blekingsmethodes (bijvoorbeeld TCF).

Criterium 2: Oorsprong van vezels (GPP toolkit)

Het papier moet zijn gemaakt van:

- a) minimum 75% gerecycleerde papiervezels⁶, waarvan minstens 65% na verbruik gerecycleerde vezels⁷;

OFWEL

- b) 100% vezels afkomstig van legale houtkap en minimum 50% afkomstig van duurzaam beheerde bossen.⁸

In geval het gaat om nieuwe vezels (criterium 2b) dient de herkomst van het hout traceerbaar te zijn.

(Voor schriften en zakboekjes dient dit criterium zowel naar het kافت als naar het binnenwerk te verwijzen.)

⁵ Onderstaande criteria werden maximaal afgestemd op de criteria van de Europese Commissie http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm (2009) en de criteria vermeld in de Omzendbrief van de Waalse Regering betreffende de aankoop van kopieer- of printpapier van 3 juni 2009 (BS 22 juni 2009). Voor Vlaanderen werd rekening gehouden met bestekken van de Diensten van het Algemeen Regeringsbeleid (DAR) m.b.t. drukwerk (2010), een marktonderzoek van OVAM m.b.t. papier en aanbevelingen van de Interne cel Milieuzorg. Voor Brussel Hoofdstedelijk Gewest kan verwezen worden naar bestekken van Brussel Leefmilieu uit 2009.

⁶ De Europese toolkit verwijst voor gewone kantoortoepassingen naar 100% gerecycleerde papiervezels.

⁷ Voor de Europese markt is de verwijzing naar 65% na verbruik gerecycleerde vezels niet van belang

⁸ Het criterium b) refereert naar het Europees Ecolabel

Verificatie:

- ecolabels (zie tabel 1) of Chain of Custody certificaat⁹
- technische gegevens bij voorkeur vermeld in een document opgesteld volgens Paper profile (<http://www.paperprofile.com>)

Criterion 3: Bleking¹⁰(GPP toolkit)

Het papier moet in elk geval ECF (Elementary Chlorine Free) zijn, dat wil zeggen gebleekt zonder chloorgas. TCF-papier (TCF: Totally Chlorine Free – volledig chloorvrij gebleekt) wordt ook aanvaard.

Verificatie:

- ecolabels (zie tabel 1) of
- technische gegevens bij voorkeur vermeld in een document opgesteld volgens Paper profile (<http://www.paperprofile.com>)

⁹ [EU GPP toolkit 2012]: Naleving kan worden aangetoond aan de hand van certificaten inzake de bewakingsketen (“chain of custody”) van de houtvezels overeenkomstig FSC4, PEFC5 of gelijkwaardige systemen. De legale herkomst van het hout kan ook worden aangetoond met behulp van een traceringsstelsel. Dit soort vrijwillige systemen kunnen door derden gecertificeerd zijn, veelal in het kader van ISO 9001:2008 and ISO 14001:2004 of een EMAS-beheersysteem.

Als het hout uit een land komt dat een vrijwillige partnerschapsovereenkomst met de EU heeft ondertekend, kan de FLEGT-vergunning dienst doen als bewijs. Voor niet gecertificeerde niet-gerecycleerde vezels moeten de inschrijvers de boomsoort, hoeveelheid en herkomst van de voor de pulp- en papierproductie gebruikte vezels vermelden, vergezeld van een verklaring over de legaliteit ervan. Het moet mogelijk zijn de vezels door de volledige productieketen heen te volgen, van bos tot eindproduct.

Indien de aanbestedende dienst oordeelt dat het verstrekte bewijsmateriaal naleving van de technische specificaties onvoldoende aantoont, kan zij de inschrijver om nadere toelichting of documentatie verzoeken.

¹⁰ Zie voetnoot 3

Criterion 4: Chemische substanties

- a) Het papier bevat geen toevoeging van verfstoffen (voor gekleurd papier) en bevat geen witmakers met de R-zinnen R50, R51, R52, R53 of combinaties van deze R-zinnen.
- b) Het papier bevat geen synthetische polymeren, lijmen, coatings of kleurstoffen die geklasseerd zijn als kankerverwekkend, mutageen of toxisch voor reproductie of schadelijk zijn voor het milieu
- c) Voor het papier gelden de volgende grenswaarden in kleurstoffen: Pb 100 ppm, Hg 4 ppm, Cd 20 ppm en Cr 100 ppm.

De volgende grenswaarden gelden voor individuele stoffen in pigmenten: Pb 100 ppm, Hg 25 ppm, Cd 50 ppm en Cr 100 ppm.

Verificatie:

- ecolabels (zie tabel 1). Criterion 3a en 3b kan onvoldoende gewaarborgd worden door sommige ecolabels (oktober 2010). Deze opmerking geldt in het bijzonder voor Blauwe Engel voor sommige klassen van papersoorten. Er wordt daarom aangeraden om voor de verificatie van criteria 4a en 4b zeker naar een technisch document te vragen (zie hieronder)
 - technische dossier
-

Criterion 5: Verpakking

Onder verpakking wordt zowel primaire, secundaire als tertiaire verpakking verstaan.¹¹

Leveringen kunnen gebeuren in verpakkingen uit gerecycleerd materiaal ofwel uit composteerbare verpakkingen:

1) Voor levering in verpakkingen uit gerecycleerd materiaal:¹²

- a) De verpakking van het geleverde papier bestaat voor 80% uit gerecycleerd materiaal
- b) Indien de verpakking gebaseerd is op papier, dan moet de pulp in elk geval ECF (Elementary Chlorine Free) zijn, dat wil zeggen gebleekt zonder chloorgas. TCF-papier (TCF: Totally Chlorine Free – volledig chloorvrij gebleekt) wordt ook aanvaard.
- c) Indien de verpakking gebaseerd is op folie dan bevat deze geen PVC of PVDC

2) Voor levering in composteerbare verpakkingen:

De folie dient composteerbaar te zijn volgens de voorschriften van de Europese norm voor biodegradibiliteit EN 13432

¹¹ **Verpakking:** Volgens artikel 3 van Richtlijn 94/62/EG van 20 december 1994 betreffende verpakking en verpakkingsafval, omvat “verpakking” uitsluitend:

(a) verkoop- of primaire verpakking, dat wil zeggen verpakking die zo is ontworpen dat zij voor de eindgebruiker of consument op het verkooppunt een verkoopenheid vormt;

(b) verzamel- of secundaire verpakking, dat wil zeggen verpakking die zo is ontworpen dat zij op het verkooppunt een verzameling van een aantal verkoopenheden vormt, ongeacht of deze als dusdanig aan de eindgebruiker of consument wordt verkocht, dan wel alleen dient om de rekken op het verkooppunt bij te vullen; deze verpakking kan van het product worden verwijderd zonder dat dit de kenmerken ervan beïnvloedt;

(c) verzend- of tertiaire verpakking, dat wil zeggen verpakking die zo is ontworpen dat het verladen en het vervoer van een aantal verkoopenheden of verzamelverpakkingen wordt vergemakkelijkt om fysieke schade door verladen of transport te voorkomen. Weg-, spoor-, scheeps- of vliegtuigcontainers worden niet als verzendverpakking beschouwd.

¹² Bij grafisch papier kan voor de papieren verpakking van de afzonderlijke bladen ook naar criterium 2 verwezen worden

Verificatie:

Voor gerecycleerde verpakkingen:

- een proefstaal van de verpakking
- een technische document dat de overeenstemming met bovenstaande criteria garandeert

Voor composteerbare verpakkingen:

- een proefstaal van de verpakking
- voor composteerbare folie kan o.a. verwezen worden naar het OK-compost label uitgereikt door AIB Vincotte. Elke andere gepaste vorm van bewijs wordt ook aanvaard.

Criterion 6: [enkel voor kopieer en printpapier]: Geschiktheid voor kopieermachines (GPP toolkit)

Om de geschiktheid van het papier in de kantoormachines van de aanbestedende dienst te testen, zal een proefstaal van X (verder te specificeren) bladen gevoegd worden bij de offerte.

Criterion 7: [enkel voor enveloppen]: Vensters

- Het venster bevat geen materialen die problemen veroorzaken met de voorbehandeling en recycling van gebruikte vezels. Materialen die geen problemen veroorzaken zijn terug te vinden in de lijst in bijlage I.

Verificatie:

- een proefstaal
 - een technisch document dat de overeenstemming met bovenstaand criterium garandeert
-

Criterion 8: [enkel voor schriften en zakboekjes]: Verlijmen of binden

De schriftjes worden (a) ingebonden of (b) verlijmd met oplosmiddelenvrije lijm of (c) verlijmd met lijm op basis van water of ethanol.

Verificatie:

In geval van verlijming: Kopie van etiket of technische fiche van de gebruikte lijm

6) Gunningscriteria

	Criteria --- Bijvoorbeeld ---	Gewicht
1.	Prijs <i>Berekening (bijv.) Laagst opgegeven prijs/opgegeven prijs x 0,60</i>	Vb. 60%
2.	Milieucriteria (De aanbestedende overheid verduidelijkt verder de gewichten die gegeven zullen worden aan de onder deze tabel vermelde milieucriteria) <i>Berekening (vb) Totaal gescoorde punten / maximum aantal te scoren punten x 0,35</i>	Vb. 35%
3.	...	Vb. 5 %
4.	...	Vb.

In de hierboven vermelde tabel heeft de set van milieucriteria betrekking op de volgende aspecten (er wordt aangeraden om voldoende hoge gewichten aan de milieucriteria toe te kennen om de duurzaamheid van het product te kunnen garanderen):

criterium 1: Oorsprong van vezels(GPP toolkit)

0,15 punten per % gerecycleerde vezel

0,15 punten per % vezel afkomstig van hout uit duurzaam beheerde bossen¹³

Verificatie:

- ecolabels (zie tabel 1)
- technische gegevens bij voorkeur vermeld in een document opgesteld volgens Paper profile (<http://www.paperprofile.com>)

¹³ In deze fiche wordt geen differentiëring gemaakt in het gewicht dat toegekend wordt aan gerecycleerde vezels en vezels afkomstig van hout uit duurzaam beheerde bossen. Op het eerste zicht lijken gerecycleerde vezels de voorkeur te genieten. Echter, in het recyclageproces van papier dienen steeds verse vezels toegevoegd te worden.

Criterion 2: Bleking(GPP toolkit)

Het papier is ECF (Elementary Chlorine Free): 3 punten

Het papier is a) TCF-gebleekt (TCF: Totally Chlorine Free – volledig chloorvrij gebleekt) of b) het papier voldoet aan de volgende grenswaarden: maximale AOX-uitstoot van 0.05 kg/t en een COD (*Chemical Oxygen Demand*) van maximaal 5 kg/t: 5 punten

- **Verificatie:** technische gegevens bij voorkeur vermeld in een document opgesteld volgens Paper profile (<http://www.paperprofile.com>)

7) Uitvoeringsvoorwaarden:

7.1. Milieuaspecten:

Al het geleverde papier en verpakking voldoen voor elke levering aan de hoger vermelde vereisten.

Extra uitvoeringscriterium: Verpakking

Afhankelijk van de logistieke organisatie van de aanbestedende overheidsdienst:

- Levering op herbruikbare europallet

Hierbij wordt opgemerkt dat papier voor drukwerk niet altijd onder de standaardformaten past en mogelijk niet geschikt is voor de afmetingen van europaletten. Het wordt aangeraden om dit in dit geval verder te onderzoeken.

Extra uitvoeringscriterium: vezels

Indien het bewijsmateriaal voor FSC en PEFC wordt ingeroepen, kan ook gesteld worden dat de verwijzing naar het logo op de factuur wordt vermeld.

7.2. Sociale aspecten

Inkopers kunnen rekening houden met sociale aspecten bij hun aankopen. Voor gedetailleerde informatie zie:

<http://www.gidsvoorduurzameaankopen.be/en/node/68>

7.3. Ethische aspecten

“De inschrijver verbindt er zich toe, tot de volledige uitvoering van de opdracht, de basisconventies van de IAO na te leven:

1. Het verbod op dwangarbeid (conventies nr.° 29 betreffende de gedwongen of verplichte arbeid, 1930, en nr.° 105 betreffende de afschaffing van de gedwongen arbeid, 1957);
2. Het recht op vakbondsvrijheid (conventie nr.° 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht, 1948);
3. Het recht van organisatie en collectief overleg (conventie nr.° 96 betreffende het recht van organisatie en collectief overleg, 1949);
4. Het verbod op discriminatie inzake tewerkstelling en verloning (conventies nr.° 100 betreffende de gelijke beloning, 1951 en nr.° 111 betreffende discriminatie (beroep en beroepsuitoefening), 1958);
5. De minimumleeftijd voor kinderarbeid (conventie nr.° 138 betreffende de minimumleeftijd, 1973), alsook betreffende het verbod op de ergste vormen van kinderarbeid (conventie nr.° 182 over de ergste vormen van kinderarbeid, 1999).

Het niet in acht nemen van deze verbintenis kan, krachtens artikel 20, §1, 4° van het Algemeen Bestek bijgevoegd bij het koninklijk besluit van 26 september 1996, aanleiding geven tot de toepassing van de maatregelen van ambtswege bepaald in § 6 van hetzelfde artikel, en met name de eenzijdige ontbinding van de opdracht.”

Referenties

Bijlage I: Grondstoffen voor vensters van enveloppen:

(Actualisatie november 2010)

De meest geschikte materialen voor vensters bestaan uit (1) hernieuwbare grondstoffen en (2) veroorzaken geen problemen in het recyclageproces.

(1) Materialen die uit hernieuwbare grondstoffen bestaan en geen problemen veroorzaken in het recyclageproces zijn de volgende:

- PLA: Polymelkzuur of polylactide is de naam voor thermoplastische polymeren van melkzuur. Ze worden geproduceerd uit maïszetmeel of suikerriet.

(2) Materialen die geen problemen veroorzaken in het recyclageproces zijn de volgende:

- Polystyreen,
- Polyester,
- Propyleen
- PET,
- PLA (polylactic acid)

